

PRIPOROČILA ZA MEDICINSKO INDICIRANE DIETE

Dokument so pripravili: Tadej Avčin, Evgen Benedik, Vojko Berce, Andreja Borinc Beden, Jernej Dolinšek, Tina Kamhi Trop, Anja Koren Jeverica, Nataša Marčun Varda, Rok Orel, Tomaž Poredoš, Andreja Širca Čampa, Darja Urlep Žužej, Tina Vesel Tajnšek in Špela Žnidaršič Reljič v sodelovanju s člani Sekcije za pediatrično pulmologijo, alergologijo in klinično imunologijo, Sekcije za gastroenterologijo, hepatologijo in prehrano in Sekcije za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo Slovenskega zdravniškega društva.

V zadnjem času zaznavamo problem vse večjega števila otrok z različnimi dietami, ki niso medicinsko utemeljene. To ima lahko škodljive učinke za otroke, predstavlja pa tudi veliko in nepotrebno breme za vzgojno-izobraževalne zavode.

Vzgojno-izobraževalni zavodi niso dolžni zagotavljati medicinsko neutemeljenih diet, kot so npr. diete na podlagi priporočil alternativnih zdravilcev (bioresonanca, homeopatija itn.), določanja specifičnih IgG, verskih in drugih osebnih prepričanj staršev (vegetarijanska, veganska dieta) ter diet, kot npr. »dieta brez konzervansov« in podobno. Medicinsko indicirana dieta mora biti opredeljena v skladu s katalogom diet, kot ga opredeljujeta Pediatrična klinika UKC Ljubljana in Klinika za pediatrijo UKC Maribor.

Medicinsko indicirano dieto za otroka predpiše specialist pediater, usmerjen v področje na sekundarni ali terciarni ravni, v skladu z veljavno medicinsko doktrino, npr.:

- alergija na hrano – pediater, usmerjen v alergologijo in/ali pediater, usmerjen v gastroenterologijo,
- celiakija, neceliakalna preobčutljivost na gluten (pšenico), druge prehranske intolerance (npr. fruktozna intoleranca) – pediater, usmerjen v gastroenterologijo,
- dieta pri metabolnih motnjah – pediater, usmerjen v endokrinologijo,
- dieta pri kroničnih boleznih - specialist pediater, usmerjen v zdravljenje posameznih kroničnih bolezni.

Pri enostavnih stanjih (npr. laktozna intoleranca) lahko dieto predpiše tudi izbrani zdravnik na primarni ravni (ki naj bi bil specialist pediater ali specialist šolske medicine).

Potrdilo o medicinsko indicirani dieti za otroka (poenoten obrazec za potrebe vzgojno-izobraževalnih zavodov) izda specialist pediater z dodatnim znanjem iz ustreznega področja ali izbrani zdravnik (ki naj bi bil specialist pediater ali specialist šolske medicine) na podlagi izvida specialista pediatra, usmerjenega v področje, če je to potrebno.

Izbrani zdravnik na podlagi anamneze in klinične slike izda **začasno potrdilo o dieti**, ki **velja največ 6 mesecev** oz. do pregleda pri specialistu pediatru z dodatnimi znanji iz ustreznega področja na sekundarni ali terciarni ravni.

Potrdilo o medicinsko indicirani dieti za otroka prejmejo starši ali skrbniki in ga predložijo vzgojno-izobraževalnemu zavodu ob ugotovljeni bolezni in vsakokratni spremembi ali prenehanju diete.

Potrdilo lahko velja:

1. **trajno** (npr. pri boleznih, kot je celiakija) – potrdila ni treba obnavljati,
2. **začasno** (npr. pri alergiji na kravje mleko ali jajce) – potrdilo je treba obnavljati vsaj enkrat letno,
3. **do pregleda pri specialistu z dodatnimi znanji iz ustreznega področja** – potrdilo velja največ 6 mesecev.

Pisna navodila za medicinsko indicirano dieto pripravljajo klinični dietetiki in specialisti pediatri, usmerjeni v področje (npr. alergologijo, gastroenterologijo, endokrinologijo). Izdajo jih ob obravnavi otroka otrokovim staršem ali skrbnikom. Redno posodobljena pisna navodila za dieto so na voljo tudi v obstoječih medicinskih računalniških sistemih zdravstvenih ustanov. Navodila za najpogostejše diete pri otrocih so na voljo strokovni javnosti na spletnem portalu »Šolski lonec« (<http://solskilonec.si>), ki jih prav tako redno posodablja.

Medicinsko indicirano dieto se predpiše v skladu z veljavnimi strokovnimi priporočili. Če otrok potrebuje multidisciplinarno obravnavo specialistov pediatrov, usmerjenih v različna področja, ter kliničnih dietetikov, le-ti med seboj sodelujejo. **Specialist pediater z dodatnimi znanji predpiše dieto, vezano na svoje področje (npr. alergija – alergolog, celiakija – gastroenterolog).** Navodila za dieto otroka z alergijo na hrano podajo specialisti pediatri z dodatnimi znanji iz alergologije v sodelovanju s kliničnim dietetikom. Priporočeno je, da so člani Delovne skupine pediatrov alergologov, Sekcije za pediatrično pulmologijo, alergologijo in klinično imunologijo Združenja za pediatrijo SZD. Ob sumu na alergijski vzrok bolezni prebavil otroka obravnava specialist pediater z

dodatnim znanjem iz gastroenterologije, če je treba, v sodelovanju s specialistom pediatrom z dodatnim znanjem iz alergologije in kliničnim dietetikom.

Strokovni sodelavci (organizatorji prehrane) in kuharsko osebje v vzgojno-izobraževalnih zavodih potrebujejo ustrezna znanja za varno pripravo diet. Zaželeno je, da so organizatorji prehrane univerzitetni diplomirani živilski tehnologi, magistri živilstva ali magistri prehrane. Klinični dietetiki in specialisti pediatri, ki sodelujejo pri vzpostavljanju diete otroka in izdaji potrdila, se trudijo povezovati z organizatorji prehrane ter kuharji v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Pri strokovnem svetovanju vzgojno-izobraževalnim zavodom ter usposabljanju organizatorjev prehrane in kuharjev v vzgojno-izobraževalnih zavodih sodelujejo člani Združenja za pediatrijo SZD (Sekcije za pediatrično pulmologijo, alergologijo in klinično imunologijo, Sekcije za gastroenterologijo, hepatologijo in prehrano, Sekcije za primarno pediatrijo idr.) ter NIJZ. Zaposleni v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki skrbijo za otroke z medicinsko indicirano dieto, se dodatno usposabljujejo iz vsebin varnega izvajanja diet. Usposabljanje vključuje teoretične in praktične vidike. V okviru strokovnega spremljanja organizirane prehrane v vzgojno-izobraževalnih zavodih pridobiva NIJZ informacije o izvajanju medicinsko predpisanih diet in jih posreduje tudi Združenju za pediatrijo SZD.

Če medicinsko indicirana dieta ni več potrebna, specialist pediater ali specialist šolske medicine izda obrazec "Potrdilo o ukinitvi medicinsko indicirane diete za otroka".

OPOMBA:

Priporočila za medicinsko indicirane diete so bila obravnavana in sprejeta na sestanku Združenja za pediatrijo SZD 2. 2. 2018 ter na sestanku članov Sekcije za pediatrično pulmologijo, alergologijo in klinično imunologijo, Sekcije za gastroenterologijo, hepatologijo in prehrano in Sekcije za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo SZD 7. 6. 2018 v Ljubljani.

POTRDILO O MEDICINSKO INDICIRANI DIETI ZA OTROKA

IME IN PRIIMEK OTROKA: _____

Datum rojstva: _____

IME IN PRIIMEK ZDRAVNIKA, ki izda potrdilo: _____

ZDRAVSTVENA USTANOVA in PODROČJE DELA: _____

NAVEDBA DIETE (obkrožiti v katalogu diet): _____

TRAJANJE DIETE (obkrožiti):

1)TRAJNA

2) ZAČASNA (potrdilo je treba obnavljati vsaj enkrat letno)

3) DO PREGLEDA PRI SPECIALISTU PEDIATRU, USMERJENEM V PODROČJE (potrdilo velja največ 6 mesecev)

IZDANA PISNA NAVODILA ZA IZVAJANJE DIETE (pri zdravniku ali kliničnem dietetiku):

Obkrožiti: DA NE

Datum izdaje potrdila: _____

(podpis in žig zdravnika)

KATALOG MEDICINSKO INDICIRANIH DIET:

1. ALERGIJSKA DIETA BREZ KRAVJEGA MLEKA
2. ALERGIJSKA DIETA BREZ JAJC
3. ALERGIJSKA DIETA BREZ PŠENICE
4. ALERGIJSKA DIETA BREZ ARAŠIDOV
5. ALERGIJSKA DIETA BREZ DREVESNIH OREŠČKOV
6. ALERGIJSKA DIETA INDIVIDUALNA: _____
7. BREZGLUTENSKA DIETA
8. DIETA PRI LAKTOZNI INTOLERANCI
9. DIETA PRI FRUKTOZNI INTOLERANCI
10. SLADKORNA DIETA – ŠTETJE OH (zdravljenje z inzulinsko črpalko ali FIT terapija)
11. DIETA PRI MOTNJAH PRESNOVE: _____
12. DIETA PRI DRUGIH KRONIČNIH BOLEZNIH: _____

POTRDILO O UKINITVI MEDICINSKO INDICIRANE DIETE ZA OTROKA

IME IN PRIIMEK OTROKA: _____

Datum rojstva: _____

IME IN PRIIMEK ZDRAVNIKA, ki izda potrdilo: _____

ZDRAVSTVENA USTANOVA in PODROČJE DELA: _____

UKINITEV DIETE: _____

Datum izdaje potrdila: _____

(podpis in žig zdravnika)